II, 8, 1937

LEI 5

„Cine renunţă la mormânt, renunţă la înviere. Pentrucă, condiţia învierii stă în acceptarea prealabilă, nesovăitoare, senină, a durerilor şi apăsării mormântului".

ICONAR

Directori Liviu Rusu, Mircea Streinul

Redacţia şi Administraţia Cernăuţi, Piaţa Unirii 3

Apare lunar
Abonamentul anual 60 lei

Tineret şi Dăscălime

Cel ce colaborând la o revistă s'ar încumeta astăzi să dea la tipar câteva gânduri cinstite despre şcoală şi cu deosebire despre şcoala noastră românească, riscă sau să-i plictisească pe cititori, şi astfel să se puie rău cu directorul revistei, sau să-şi înstrăineze simpatiile unui mare număr de dascăli şi, în felul acesta, să-şi aşeze o nouă serie de obstacole în calea muncii şi a vieţii sale din şcoală. Şi'ntr'un caz, dar mai ales şi'n celalt, el se aruncă de bună voie în calea multor amărăciuni care aşa de uşor le-ar fi putut evita, prin tăcere.

Iată însă c'a sosit şi timpul ca aceia care s'au îndreptat din vocaţie spre această extrem de deficilă şi atât de ingrată profesiune a dăscăliei, să rupă tăcerea şi înfruntând senini valurile tulburi ale supărărilor de tot felul, să-şi spuie cinstit gândul şi frământarea lăuntrică ce le-o prilejuesc, atât de adesea, aspectele şi faptele întunecate, uneori direct tragice, ale vieţii şcoalelor noastre de azi.

Pentru a evita, din capul locului, o interpretare greşită a gândurilor noastre, de către o parte dintre cititorii acestei reviste, credem că nu e de prisos s'o spunem şi noi că învăţământul nostru de toate gradele cuprinde un mare număr de elemente didactice dintre cele mai alese. Munca acestora, în condiţiile materiale şi morale în care se desfăşoară astăzi, e o adevărată minune şi numai cu anevoe am putea găsi cuvintele care s'o puie în plină lumină. Sunt elementele care de sigur că-şi vor deschide mâne toate izvoarele energiilor lor pentru a grăbi intrarea neamului nostru în veacul cel nou al Renaşterii, zorile căruia au şi prins a miji de pe acuma în credinţa, munca şi jertfa legionară.

Dar pe lângă aceste torţe care luminează adânc sufletul tineretului, Doamne, câte ciurucuri, câte suflete închircite, cu desăvârşire neînţelegătoare a problemelor vaste şi complexe ale educaţiei!

Nu, nu, nu sunt vorbe prea tari acestea, nici nu le scriem aici cu rânjetul diabolic al acelora ce-şi pândesc pin umbră prada pentru a o lovi mai bnine, ici cu mutra obraznică a acelora ce caută să dea, cu orice preţ şi cât mai adesea, lecţii de bună purtare sau de mai bună înţelegere a profesiunii, colegilor lor mai vârstnici sau mai tineri, ci le scriem doar cu sufletul acru, îndemnaţi şi cutremuraţi de suferinţele inutile ale atâtor vieţi tinereşti, mereu neînţelese, nedreptăţite şi sacrificate de către aceia care totuşi sunt chemaţi să arate cea mai largă înţelegere, iubire părintească şi oblăduire tinerilor vlăstare ale neamului.

Astfel cea dintâi surpriză, fireşte neplăcută, care poate s'o aibă cineva în învăţământul nostru, este aceea a existenţii unor dascăli care prin felul cum îşi notează elevii la interogaţii, prin măsurile disciplinare care le preconizează, prin felul cum înţeleg a-şi exercita profesiunea, prin toată ţinută lor în şcoală, lasă să se creadă că şcoala a fost creată anume pentru dânşii, ca să li se servească un salariu şi să li se găsească un teren de activitate, şi nici prin cap nu le trece şi sunt sigur că s'ar indigna peste măsură, dacă ţi-ai permite cumva să le atragi atenţia asupra faptului că şcoala n'a fost creată pentru dascăli, ci pentru elevi, pentru creşterea lor sufletească şi că deci cea dintâi datorie a dascălului nu este de a pedepsi elevii şi nici de a-i nota cu cât mai multe note slabe, ci de a-i cunoaşte şi a-i înţelege, de a le pătrunde faza de evoluţie sufletească în care să găsesc, pentru a le uşura astfel înoirea lor lăuntrică şi a-i îndruma spre închegarea unor superioare structuri sufleteşti.

Sunt apoi şi dascăli care-şi închipue că nota reprezintă măsura absolut obiectivă a cunoştinţelor elevilor. In mâna lor nota devine un adevărat instrument de teroare. Ce departe sunt ei de constatările unor pedagogi contimporani de mâna întâi, cum sunt bună oară Decroly şi Buyse care în atât de instructiva lor lucrare asupra pedagogiei cantitative ne arată cât de mult variază aprecierile diverşilor profesori asupra cunoştinţelor aceloraşi elevi, ba până şi ale aceluiaşi profesor, în diferite etape ale vârstei sale. Astfel, numai pentru a ilustra această constatare, vom nota aici un singur exemplu dintr'o serie. La universitatea din Harvard, doi profesori apreciind cunoştinţele de limbă modernă ale elevilor lor, au ajuns la următorul rezultat: pe când unul din ei a notat cu foarte bine 45 % dintre acei elevi şi pe nici unul cu nota insuficient, celalt a găsit că nici unul nu merită nota foarte bine, în schimb 14 %, nota insuficient!

Nu putem intra aici, în amănunte. Voiam numai să arătăm care este părerea unor pedagogi de seamă cu privire la „valoarea obiectivă" a notelor care se dau în şcoală.

Ce să zicem de dascălii care interpretează faptele şi comportamentul elevilor lor prin oglinda unor teorii psihologice de mult şi cu desăvârşire perimate, cum este cea a criminalităţii înăscute ş. a. Sau . . . dar de ce-am mai continua, când această strâmbă înţelegere a unei profesiuni nu e în legătură numai cu încompetinţa dăscălească, ci şi cu valul negru de calomnii care se revarsă astăzi asupra întregului tineret al ţării? Avem credinţa că niciodată în trecutul nostru şi nici în cel al omenirii întregi nu s'au aruncat atâtea cuvinte grele şi nedrepte asupra tineretului ca astăzi, şi tocmai de aceia care pretind a-i fi educatorii săi autorizaţi! Acest act de o cruzime şi o lipsă de înţelegere înspăimântătoare îl notăm aici ca pe una din cele mai grase rătăciri din câte a putut să cunoască istoria neamului nostru.

Şi acum, în încheere, ţinem să se ştie că rândurile acestea şi acelea ce vor urma de azi înainte, în cronica noastră şcolară, nu le scriem cu gândul de a-l jigni pe cineva şi nici măcar cu acela de a-i blama în public pe dascălii care au o atât de strâmbă înţelegere a profesiunii lor, — aceasta ar fi doar o atât de deşartă şi inutilă iniţiativă! — ci le scriem numai cu scopul de a însemna câteva aspecte şi întâmplări de vieaţa şcolărească, pentru a arăta, în felul acesta, greşelile mari care se fac, măsurile nedrepte care se iau, de prea multe ori, în şcoalele noastre. Aceasta ca să servească de documentare pentru marele reformator al şcoalei noastre de mâne, care va şti să integreze şi instituţiile noastre de educaţie în ritmul de vieaţă al veacului legionar ce va să vină.

CLAUDIU USATIUC

COMENTARII
la Poeme într'un vers de Ion Pillat

Lalele

Oştirea cu turbane stă şiruri în grădină,
In lung popas de cântec, sub cer de dimineaţă
Şi'n albă bucurie, spre dincolo de viaţă,
Imparte primăverii mari imnuri de lumină.

Lacrimi

De plângi, o primăvară s'o scutura de flori
S'adurmece spre toamnă în albe dimineţi,
In zarea'nlăcrimată, lungi şiruri de cocori
Ce-şi ostenesc aleanul durutelor tristeţi.

Intoarcere

In toamna desfrunzită m'am întâlnit, copil,
S'adast uitate visuri, sub floarea scuturată,
Sub zări de primăvară şi bucurii de-April,
Pe drumul fără'ntoaceri; de cea din urmă dată.

Amintirea

La cuib, o rândunică, prin suflet, sboară lung
Să legene, sub streşini de vis şi primăvară,
Un basm cu munţi de aur ce pururea se'mpung
Păzind palat de zâne în asfinţit de ţară.

Primăvară

Livezi în floare, cucul, munţii ninşi, alt cuc, departe.
Trec stoluri de balade, dumineci, prin cătun,
Adună, fete, hora, încinsă'n plai străbun
Şi'nalţă'n lume, cântec, de dincolo de moarte.

Sfârşit de iarnă

Cocorii ţipă. Ghiaţa din suflet mi-se sparge.
Pornesc spre ţări de basme şi leneşă visare;
Tărâm de amintire mă cheamă la catarge
Şi-mi flutură crengi albe, de dincolo de zare.

Cetatea din mare

Prin valuri limpezi, toamna, vezi temple licărind,
In veacuri împietrite, sub lăcăt de tăceri.
Sosesc s'aprindă focul vestalele sub seri
Şi se opresc sub geamuri legendele'n colind.

Zarzăr la mare

Prin ramuri înflorite bărci tremură petale
Vâslind din crengi de soare s'apleacă'n basm năerii,
Ca să sarute'n cântec cosiţa primăverii
Crescută, râu sburdalnic, în tremur de cavale.

Bujori sălbateci

Pe ruguri verzi ard flăcări în inima pădurii
Şi înfloresc mărgele nesărutate gene:
Ileană din poveste, în chiot, duc pandurii
Ca să-i nuntească trupul şi dragostea'n poiene.

Luntraşul

Spre moarte mă tot duce, lin, inima vâslind
Prin valuri de agală şi clocot de bulboane.
Aşteaptă Haron ora, cu luntrea scoasă'n grind
Să-şi iee vamă dreaptă cu trecerea'n nirvane.

Despăduriri

Se duc pe râul vremii toţi anii mei, buşteni,
Să risipească'n lume scump cântec de comoară.
Stejarii tinereţii n'or mai umbri poieni
De visuri şi de doruri mai mari decât o ţară.

Ţară

Balauri, munţii vineţi, păziau cetăţi de-argint
Crescute peste vreme cu dunări în zăvoare,
Iisus şi-a strâns oştirea şi'n lan de mărgărint,
A ctitorit din jertfe o ţară ca un soare.

VASILE I. POSTEUCĂ

Frescă

Io Petru Rareş a lui Stefan Voevod,
Din mila Ta Stăpâne, cad supus
Ţi-aduc acum, c'umilul meu norod
Sfânta Mânăstire, dela Ciumârna'n spre apus.

Şi-am pus, ca să se ştie, hram de mânăstire
La grele vremi, prin veac să dăinuiască
Arhanghelul Mihai şi Buna Ta Vestire,
Odoare scumpe din casa mea domnească.

. . . .

Pus-am, întru ştire, pecete pre izvoade:
Moşii întinse, loc bogat de Vamă.
Cucernicii părinţi facă-mi dar prohoade
Că sunt pe drum, Stăpâne, trebui să dau seamă.

VIRGIL BACIU

Ceas de rugăciune

Fraţilor, scăzută-i ziua bună
şi plopii dau cu frunţile de lună.

Nici flintele, nici fluer nu răsună...

Cu-azurul sprijinit în mână,
falanga desluşeşte cerul din ţărână

şi'n rugă îngenunche ca cerbii:
Stăpânul pădurilor şi ierbii,

să trimită'n închisoare
camarazilor fărâmi de soare.

Ei zidesc din munţi de suflet şi alean
neamul nou daco-roman.

GH. ANTONOVICI

Gânduri de Inviere

Sete de lumină cerească

Dacă te cobori în mediul satelor noastre, nelegat la ochi şi fără cătuşe la inimă, fără prejudecăţi de clasă socială şi fără vre-o calitate oficială, constaţi lucruri uluitoare, dacă nu cumva le cunoşti mai dinainte, având aderenţe naturale cu acest mediu.

In zilele noastre, pentru cunoaşterea vieţii satelor, s'au organizat un soiu de echipe menite să sfredelească inima Românului şi să-i inoculeze germeni de lumină. Au lucrat cu zel echipele, fac măsurători „exacte" ale dimensiunilor spirituale şi fizice ţărăneşti şi vor să pună un diagnostic pe imensa şi de ei nepătrunsa taină, a vieţii satelor noastre. Fiecare cercetător specializat subit în arta pătrundării şi diagnosticării vieţii sociale, sub magica influenţă a îngustului şi a-gustului domn Gusti, sociolog de . . . rasă (arică oare ?), se căzneşte să facă descoperiri cât mai interesante, dar toţi trec cu tăvălugul peste suflet şi se pierd în numărări de grăunţe pentru moara sociologiei gustiene.

Cercetările întreprinse, întâmpină multe greutăţi, dar fireşte că-şi vor avea rostul lor şi vom vedea dacă nu cumva materialul pe care-l adună, va avea altă destinaţie decât publicarea lui în tomuri groase, cu laude de prost gust şi prost mirositoare către fel de fel de „nume".

Poporul nostru, trăind veacuri ba milenii, în întunerec, este firesc să simtă acum nevoia luminii, care i-a lipsit atât de multă vreme şi e firesc să tindă spre lumină cu râvna potenţată de năzuinţele atâtor generaţii cari au dorit-o mereu înzadar. Râvna aceasta este ca setea pământului după o vreme de secetă şi arşiţă cumplită. Nu e râvna şi setea unei generaţii, ci râvna şi setea alor două mii de ani de sete nepotolită a neamului întreg, a fiecărui suflet de român din momentul zămislirii etnice şi până azi. Câte milioane cari n'au văzut lumina, îşi cer prin milioanele de azi, dreptul la lumină ?

Deşi această sete de lumină e atât de manifestă şi atât de puternică având în ea tăria adunată de douăzeci de veacuri, totuş cercetătorii „calificaţi" o trec printre faptele diverse, când n'o neglijează complect. Cei mai mulţi n'o remarcă, deşi ar trebui scoşi ochii fiecăruia care n'o vede. E atât de evidentă. Unii o tratează ca pe-o preocupare de ordin pur material pornită din tendinţa spre o ameliorare a traiului. Nu negăm nici această naturală tendinţă după bunuri pentru viaţă. Ne mirăm însă că se circumscriu toate într'un cadru pur materialist şi că întreaga sete de lumină a românului se reduce la setea după bunuri obţinute prin lumina şi progresul tehnic.

Bunurile sunt condiţia existenţii şi râvna după ele este atât de elementară, încât în cercetări cu pretenţii ştiinţifice, ne mirăm că e remarcată ca ceva reprezentativ, ca şi când asta n'ar fi la toţi oamenii şi de când e lămea. In „profundele", „metodicele şi competentele" observaţii ale cercetătorilor noştri oficiali, nu se înregistrează setea de lumină ca un complex, ci se înserează fragmentar şi de aceea apare aproape ca un fapt comun. In realitate această sete mai legitimă şi mai puternică decât la alţii, se manifestă la român complex şi organic, iar nu incidental şi răsleţ. Incepând cu setea după progres şi lumină în organizarea vieţii materiale, a existenţii, ea se întregeşte cu setea şi cu năzuinţa tot atât de naturală, după frumos şi după adevăr, cu setea după lumină cerească. Se tinde spre un echilibru sufletesc înalt, aşezat cu sorţi de dăinuire pe aceşti doi pilaştri, pe frumos şi pe adevăr, cari rămân valori eterne şi etern râvnite. In jurul lor se polarizează nu numai viaţa unui popor, ci istoria însăşi — numai că poporul nu-şi deschide inima orişicui şi niciodată nu dă la iveală lucruri la cari ţine el mai cu dinadinsul, ci mai vârtos pe acestea le ascunde, aşa încât, dacă observatorul n'a trăit cu ochii deschişi în mediul ţărănesc, sau dacă n'are o putere neobicinuită de descifrare a nevăzutului, cu tot aparatul său ştiinţific şi cu toată îndemânarea cu care l-ar fi mânuit, se'ntoarce cu tolba plină de fişe aride. Din aceste două năzuinţi, a căror obiective prin firea lucrurilor prevalează în ordinea valorilor de râvnit, prioritatea o are năzuinţa, setea după lumina cerească, după adevărurile credinţii. Adevărul creştin formează la român axa însăşi a vieţii lui naţionale, căci, crescute deodată şi laolaltă, naţiune şi religie se confundă. In căutarea acestui adevăr şi'n trăirea şi manifestarea lui, românul pune întotdeauna o râvnă sfântă şi-o îmbracă într'o cât mai frumoasă formă. Nedespărţite, adevărul şi frumosul, sunt totuş în raport de subordonare, frumosul dând strălucire adevărului. Şi astfel setea de lumină ca un fenomen complex şi organic, porneşte dela bunul pozitiv imediat şi frumosul se urcă spre divin. Tocmai fiindcă divinul şi lumina lui, constitue cea mai înaltă şi cea din urmă treaptă spre care tinde dorinţa şi setea de lumină a românului şi fiindcă deci e natural să-şi pue problema aceasta cu cea mai mare seriozitate şi cu cel mai mare interes, tocmai de aceia zic fericirea lui, bunăstarea lui şi echilibrul vieţii sociale româneşti, sunt condiţionate de satisfacerea suficientă a acestei superioare necesităţi. Precum satisfacerea suficientă a exigenţelor religioase, aduce mulţumirea bunăstarea şi pacea, tot astfel şi neglijarea acestei probleme produce tocmai fructele contrare, nemulţumiri şi turburări cari duc spre desechilibru. Noi trăim azi tocmai fenomenul din urmă şi cine se coboară în mijlocul ţărănimii cu o inimă caldă şi deschisă, chiar fără a înţelege problema în întregimea ei, simte instinctiv pricina neliniştii şi turburării în care se sbate sufletul acestui popor însetat atâtea veacuri de lumină, simte desamăgirea şi revolta că nici acum când i s'au arătat, s'au svârlit, câteva fâşii de lumină, nu vine, nu se'ndură nimeni să i-o dea deplină. Poporul vedea aceasta ca un blestem care-i apasă umerii şi-i răsvrăteşte conştiinţa. El tace şi rabdă o bucată, iar dacă servul lui Hristos, părintele nu-şi dă osteneală să-l lumineze, începe a-şi căuta singur căile luminii şi adeseori nimereşte în beznă, din care nu se mai poate întoarce. Nu e vina lui. E vina neînţelegerii şi desorganizării. Problema reorganizării bisericii noastre nu s'a rezolvat cu o lege de organizare. Aceasta era necesară, dar reorganizatorul n'a venit cu legea. Legea s'a dat, dar o reorganizare nu s'a făcut şi aşa cum ne găsim azi, nu se poate lucra decât prea puţin. Sunt prea puţini episcopi şi prea puţini preoţi demni şi la'nălţimea vremii. E prea puţin duh de jertfă în biserica zidită pe jertfa lui Hristos. Ne trebue o reorganizare pe un plan real, iar nu desorganizare prin ambiţii diavoleşti de măriri, cum se aude acum glas străin prin Moldova, grăind despre desfiinţări de mitropolii spre a asvârli o mitră trimitropolitană pe-un cap ce nu ştim dacă poartă cu destulă înţelegere duhovnicească şi pe aceia pe care o poartă mai vârtos, se pare, numai cu înţelegere pământească.

Fireşte că organizarea normală a vieţii poporului nostru nu se poate înfăptui cu reforme şi satisfacţii pur spirituale din domeniul adevărului şi frumosului şi nimic mai natural ca acţiunea în acest sens să fie flancată de organizarea existenţii lui materiale.

Setea de lumină e complexă, porneşte din necesităţi vitale tot atât de complexe şi cere satisfacţii nu mai puţin complexe, dar greutatea trebue să cadă pe centru iar nu pe periferie, căci numai astfel vom ajunge să vedem lumina şi strălucirea „Invierii" celei după duh, pe care noi o propovăduim şi pe care vom prăznui-o odată cu toată bucuria „Invierii Mântuitorului" şi-a re'nvierii noastre întru Invierea Lui.

LIVIU STAN

DENII

Seara se lăsase ca o făgăduială aşteptată, peste satul liniştit, învăluindu-l într'o somnolenţă curată, odihnitoare, ca stihiile unei rugi, sufletul. O uşoară spuzeală alburie plutea deasupra-i, zăbovind ca o brumă timpurie plăcută de altfel. Uliţele umplute cu întuneric furişau în suflete teama unor umbre ascunse, ce luau forme apocaliptice, în închipuirile bolnave, nedeprinse cu drumurile întârziate în noapte.

Sătenii se întorceau dela denii, tăcuţi, pătrunşi parcă de solemnitatea momentului morţii lui Iisus. „Ce trecătoare e viaţa" reflecta câte unul, suspinând, ca să deslege un nod sufletesc ce-l apăsa greoiu, — sau să împărtăşiască celorlalţi tăria unei emoţii adânci. „Da, ce frumos... Aţi băgat de seamă că popa când citea par'că plângea", adăugase Petrea Hotar. Nu cred că mai există cuvinte atât de tulburătoare, în lupta trupului cu viaţa, ca în aceste slujbe bisericeşti ale deniilor.

Femeile veneau mai în urmă, pătrunse de aceiaşi prezenţă a morţii Dumnezeeşti. Ştergarele lor albe se desluşeau timid, ca o înflorire primăvăratecă, prin întunericul reavăn şi plin. La răscrucile uliţelor se despărţeau sărutându-şi reciproc mânile, — iar bărbaţii întârziau — câte puţin, spre a se lămuri asupra a cine ştie căror probleme importante sau să-şi amintească de slujba deniilor din alte vremuri, când trăiau alţi oameni.

Din întregul grup pornit dela biserică, cea mai mare parte se resfiră prin diferite uliţi, spre casă. Dintre toţi a rămas Petru Hotar, Ion Gaza, Matei Costaş şi Filip Calangiu, cari erau cu locuinţa în cealaltă parte a satului şi aveau de făcut acelaş drum. Matei Costaş putea face un drum mai scurt, pe sub răchiţile de pe malul Prutului, dar fiind noapte şi temându-se ca marginile înalte, care erau săpate pe dedesupt de apă, să nu se prăbuşiască odată cu el, a crezut mai nimerit să meargă împreună cu ceilalţi trei şi a căror tovărăşie, de altfel, însemna tot o scurtare din drum. Vorbeau însă foarte puţin, şi aproape numai asupra aceluiaşi subiect. După câteva cotiri ajunseră la cârciuma lui Iutco. Ion Gaza, care venea dinadins ceva mai în urmă, aruncă o privire prin geamul dela uşă şi zise către ceilalţi care-şi continuau drumul: „N'ar fi bine să intrăm? — nu e nimeni" „Fii om bre, cum, în Vinerea patimilor? — Ohi, ce ţi-a venit la cap?" răspunse Costaş. Nu poţi răbda măcar acum?" Da nu-i nimeni, adăugă Gaza, ca o scuză. Parcă dacă intrăm ce, se dărâmă lumea? Toată ziua am postit, mi-ajunge! Hai, vină măcar tu Filip, lasă-i pe aiştea să se îmbogăţească. Filip Calangiu ezita. Făgăduise nevestii că nu va întârzia nicăiri, căci avea o mulţime de treabă pe-acasă: de tăiat sicică, de îngrijit de porci, de păzit vaca, fiindcă era a făta şi altele. „Eu ştiu, mai bine pe altădată; — poimâne doar e Paştele, vom avea timp şi pentru băutură", Nici Gaza nu mai ştia ce să facă, — sta în cumpănă Apoi hotărît: „Dacă aşa, eu intru să-mi iau numai o pacică şi v'ajung îndată". Nu-i răspunse nimeni nimic. Gaza intră singur, ceilalţi se şterseră în întuneric. Se aşeză la o masă din fund şi ceru o optiţă de rachiu, măsura lui obişnuită. O înghiţi dintr'o îmbucătură. Ceru alta. Bău scurt şi pe aceasta. Se uită pe sub sprâncene la cârşmar, chibzuind o bănuială. Se convinse repede că Iutco avea aceiaşi seriozitate de totdeauna, închisă, necomunicativă. „Mai dă-mi să beu". Cât? — întrebă cârşmarul. „Mult, să răsti Gaza, dă-mi şi-o bulcă. Iutco i-aduse un litru de rachiu şi franzela cerută. Gaza, în timp ce rupea nervos franzela uscată, iar îl fugeră ţintă cu privirea să surprindă ceva. Nimic. I se părea cârşma mult mai largă decât în alte dăţi. Ferestrele oblonite aveau parcă mii de crăpături prin cari se uita cineva. Lumina opaiţului fumegând, o vedea enorm de mare, deşi abia de mai licărea.

Când turna rachiul în pahar, clopoţelul de de-asupra uşii dela intrare bălăbăni de deschizătură în care apăru Filip Calangiu, cu cojocul dat peste cap. Gaza tresări. Filip, după ce se obişnui puţin cu lumina din lăuntru, scutură din mers cojocul de apă şi se apropie de masa unde era Gaza. „Plouă? — Da. —Tare? — Nu... Gaza ceru încă un pahar, asemănător cu al său. Filip se opunea: Eu nu pot bea cu o măsură aşa de mare, mi ajunge şi păhărelul obişnuit. „Acuma ai să bei, adăugă celălalt turnând băutura. Unde i-ai lăsat? — continuă Gaza, fixând în ochi pe prietenul de alături. „La jităria răspunse Filip, ei au apucat-o pe dreapta, spre casă, iară eu n'am mers mai departe, ci m'am întors aici, căci bănuiesc lucruri nu tocmai curate. Mai ales după cele întâmplate în biserică. Să-ţi spun drept, mă mir cum de te-ai reţinut pe drum. Crede mă, eu în locul tu, mi se pare că aş fi făcut altfel. — „Da, e drept, ai văzut şi tu singur cum mă sapă scârnăvia asta de primar. Ai băgat de seamă, doară, cum a dat fiecărui gospodar lumânarea şi mie, deşi eram înainte, mi-a făcut anume batjocura asta şi nu mi-a dat-o. De nu erai tu şi Costaş, uite ce lumânare i-aş fi aprins pe sub coaste, zise Gaza, mai departe, scoţând în acelaş timp dintr'o traistă, pe care o purta pe după cap, sub suman, un cuţit lung, cât un cot. L-aş fi sucit în el ca 'ntr'un porc, continuă, scrâşnind din dinţi aşa de puternic, de părea că farmă pietre în gură şi schiţând în acelaş timp semnul acestei răzbunări. Ehe, câte nu mi-a făcut el. Când mi-a murit soacra, soţi a vrut s'o îngroape la loc de cinste lângă cealaltă familie. Dară Petrea a făcut ce i-a plăcut şi mi-a dat un lo mai rău ca pentru un cerşetor, de-a trebuit s'o îngrop într'un şanţ, alături de spânzuratul cela de şvab. Când am vrut să fiu ales în consiliul comuna — la urma urmei mi se cădea cinste aceasta — şi oamenii, ştii, că erau c mine, — tot el m'a uns pe unde ştiut, ba că am fost condamnat, ba c am fost dezertor şi câte i-au trecu prin cap, încât alegerea mea a fos anulată. Şi ce să-ţi mai înşir pe toat câte le-am îndurat din partea lui. N mai pot. Mi-a ajuns până peste ca Seara asta trebuie s'o termin cu el ce-o fi, o fi." Bău şi restul rachiulu apoi ceru un alt litru. Avea luciri ciu date în priviri. Faţa, în umbră, îi dăde o înfăţişare hotărîtoare, sălbatecă de neînduplecat. Cuvintele sale părea că izvoresc dintr'o arşiţă sfâşietoar Glasul îi tremura par'că de-o team de care nu putea să-şi dea sean nici el.

Filip nu-l privea, ci-l asculta n mai. Nu mâncase nimic şi rachiul î cepea să-l pătrundă ca şi pe Gaz „E vinerea mare şi noi ne tăvăli prin crâşmă. Iţi dai tu seamă m Ioane ce păcat săvârşim şi ce p deapsă poate să ne urmărească". Ap revenind la firea lucrurilor şi la î tâmplările din biserică ale lui Gaz continuă: „Ce crezi că numai tu avut de îndurat din partea acest bestii, eu nu? Şi socoteşte că mi şi nănaş pe lângă toate aceste. Câ mi-a recrutat feciorul, Petrea, care e în comisie, s'o ridicat în faţa ei şi spus că băiatul meu e bătăuş şi s ia pe trei ani, că altfel nu mai poa scăpa satul de potlogăriile lui. Şi l-au luat pe trei ani. Apoi într'o p măvară nu ştiu cum de m'am îmb năvit şi tot el m'a anunţat la târg, am boală păduchelui, încât a venit budă sanitară de ne-a luat pe toţi casei la spital. A rămas pustie gosp dăria în plin lucru. Atunci mi s' trecut doi porci şi-o juncă. Fântâ de lângă casă mi-a surpat-o tot nişte sanitari, cărora a făcut pără apa nu e curată, iar cine o bea pătă tifos. Şi la urma urmei ce, crezi că numai noi am avut de su rit, alţii nu? Să ştii, eu nu cred fie gospodar în sat, care să nu fi a de furcă, sau să nu fi păţit ceva pricina acestei learve, de-ar ple şi'n seara aceasta. Dar ce să fac Oamenii sânt răbdurii."

Gaza îl privi ţintă şi răspunse: fac eu, lasă... o să aibe el un pa cum nu l-a avut încă. Tu trebuie mă ajuţi, mă pricepi? Mare lucru să faci dar să fii, mă auzi? Dacă nu-i vin de hac în seara asta, Gaza lovind, ameţit, cu pumnul

masă, apoi să mă scupi aice, în obraz. Eu nu glumesc, căci mi-a ajuns şi mie cuţitul la os. „Vorbeşte mai încet, îl întrerupse Filip să nu ne audă parşivul ăsta — şi arătă cu capul spre uşa prin care dispăruse cârciumarul“. „De asta să nu ai nici o grijă, îi răspunse Gaza, îl cunosc eu“.

Timpul se apropia spre miez de noapte. Lumina opaiţului din perete abia de mai pâlpâia. Gaza, chinuit de răsbunare, plutea între prăpăstii de chin şi înfrigurare. Îşi vedea sufletul târându-se printre tristeţi sângerânde de păcat.

Isprăvindu-şi spovedaniile, cari le dădură mai mult curaj de răsbunare, se sculară să plece Picioarele li erau îngreuiate de băutură şi se împleticeau nevolnic. Nu-şi puteau ţine bine cumpăna. Gesticulau nervos şi se răsteau unul la altul. Gaza îl înştiinţă pe Iutco de plecare, şi apoi dispărură pe uşă. Clopoţelul de de-asupra dela intrare sună mititel şi cristalin în urma lor.

Afară cerul senin şi aerul rece le întărîtă şi mai mult arşiţa sângelui. Drept precauţie au prins să vorbească pe şoptite, uitându-se mereu împrejur de nu-i păzeşte şi nu-i aude cineva.

„Atunci dară vii cu mine, îl mai cercetă cu întrebarea, Gaza pe Calangiu, spre a se convinge mai sigur“. „Nici vorba, îi răspunse celălalt, mai cu seamă că am şi eu anumite socoteli de lămurit cu primarul“.

O porniră spre jitărie, ca de acolo s'o apuce apoi spre casa lui Petru Hotar, cu gândul precizat în cârşmă „Tu, ai ceva? — îl mai întrebă Gaza. — „La mine n'am, dar trag o fugă spre casă şi-mi ieu. Am un ştuţ bun, dar mai ieu şi barda“. —„O baterie ai? „Da, tot acasă. Le ieu pe toate dacă trebuie“. Bagă de seamă adăugă încă Gaza, să nu te simtă nevasta, că altmintreli... „Nici o grijă, sculele le ţin în ieslea grajdului, mai ales de când mi-e a fata, vaca. Câte odată am nevoie de ele“. Ajunseră la jitărie. Se opriră. „Oare să fie târziu? — se întrebă Calangiu“. — „Nu vezi ce linişte şi nici o lumină nu se zăreşte, nicăiri“. Calangiu o apucă spre casă să ia cele necesare, iar Gaza rămase, aşteptând întoarcerea sa.

Sprijinindu-se de un gard din apropiere urmărea, ca'ntr'o visare, perspectivele înălţimilor stelare, intrate în miracol abia lămurit, al cărui destin pierea undeva în spaţii fără margini.

Număra stelele mai bulbucate, din a căror aşezare alcătuia diferite figuri închipuite şi se mira cum îşi schimbă de repede culorile luminii. Niciodată ochii săi nu s'au ridicat la aceste odoare biblice şi nicicând n'a simţit cerul aşa de aproape, de frumos, ca acum. Câte o stea se deslega din sfera ei de lumină şi se încenuşa prin necuprinsuri. „Oare moare cineva? Dacă e aşa, atunci şi eu voiu mişca locul unei stele, poate chiar asta, de-asupra, peste puţin timp. O va vedea oare cineva? O va simţi?... E prea târziu. Sufletele bune dorm liniştite şi împăcate de apropierea Paştelui. Nu mai eu am să-i aud şuerul tăios, înfricoşător. Pipăi cuţitul. Era la locul său.

Peste puţin timp, văzu în zare mişcându-se repede o umbră. „Bine că vine încheie Gaza, parcă uşurat de-o greutate şi părăsindu-şi locul. Fără să şi dea seama din ce pricină, o căldură înăbuşitoare îl cuprinse. I se părea că drumul, ţarina, toate împrejurimile se clătinau foarte ciudat.

Calangiu se apropie grăbit. „Gata, îl întrebă Gaza“. — „Da...“ — Bine, atunci hai. O luară grăbit spre casa primarului fără să mai vorbească ceva. Când au ajuns aproape, sângele le zvâcnea în tâmple ameţitor. Nu-şi dădeau, aproape, seama de ce vor face — „Cum facem, întrebă Calangiu? — „Stai să vedem, cum stau lucrurile“. Se uită peste gard, — lumina era stinsă. — „Eu, continuă Gaza cercetând cu privirea curtea, trebuie să ajung pe gang, fără să mă simtă câinii. Dă-mi bateria. Calangiu dându-i-o adăugă: „Nu ştiu ce, dar parcă nu mă trage inima. Dacă ne prinde jundarmul înfundăm puşcăria. Şi eu am acasă gospodărie, nevastă, copii, cui vor rămâne? — „ Lasă la dracul acum bocetul. N'ai frică, nu ne prinde nimeni. Eu parcă n'am casă, n'am gospodărie. Uite-o! Şi instinctiv se întoarse s'o arate cu mâna prin întuneric. Era la o distanţă de vre-o doi kilometri, aşezată pe coastă, singuratecă. Zări cu surprindere un fuior de lumină prelingându-se din geamul ei“. Nu dorm încă; de bună seamă că nevasta coace pentru paşti. O vezi!“ Vorbeau în şoapte, ca să nu fie simţiţi de cineva. — „Eu merg ca să ajung sub uşă. Tu rămâi aici sub bramă. La un semn al meu să zădăreşti câinii. Petrea, auzindu-i, cred că

Un cuvânt pentru o mare reformă

Părintele I. D. Petrescu scrie în Predania şi în Biserica Ortodoxă despre necesitatea unei reforme a muzicii noastre bisericeşti. Este pentru prima oară când un slujitor al bisericii, dublat de un cercetător pasionat discută cu seriozitate şi competinţă. De aceia propunerea pe care o face dă posibilitatea de a pune problema pe o temelie de cercetare dela început, fără ca să fie mai întâiu nevoie de a o desbăra de prejudecăţile cari apăreau de câte ori venea vorba despre muzica bisericească şi cari o încâlceau înainte de a se fi găsit o normă de discuţie. Propunerea aceasta vrea o restabilire a vechilor cântări bizantine, prin eliminarea influenţelor cromatice şi enharmonice, deci o afirmare exclusivă a principiului diatonic. Apoi preconizează transcrierea vechilor neume, neaccesibile muzicanţilor de azi, în forma modernă a notaţiunii europene. Biserica trebue se aibă grijă de a întocmi cărţile de slujbă în acest fel, cari să cuprindă stilul adevărat al cântărilor bisericeşti şi să fie totodată izvorul de inspiraţie al muzicii polifone, introdusă în biserică în virtutea nevoiei de înnoire firească. Dar pe cât de deplorabilă este starea actuală a muzicii bisericeşti la noi, pe atât de dificilă este o reformă concepută în acest sens. Pentru faptul că aci nu poate fi vorba numai de o restabilire a vechilor cântări bizantine, cuprinse în manuscrisele rămanare şi cari constituesc studiul muzicii bizantine, deocamdată o problemă de paleografie, ci se impune şi luarea în considerare a felului cum aceste cântări s'au adaptat nouă. Şi aci intră în vedere materialul compurtiv, începând cu cercetările asupra cântecului de sinagogă a jidanului Idelsohn şi sfârşind cu muzica bisericească a popoarelor învecinate, pentrucă valurile de cultură ce ne-au venit din răsărit s'au răsfrânt prin sufletul nostru. O dovadă că la noi nu este numai muzica reformei dela începutul veacului XIX, este cântarea din Ardeal şi Bucovina. În tradiţie ea este de natură diatonică.

O astfel de reformă nu poate fi înfăptuită de un singur om şi părintele I. D. Petrescu are dreptate când spune că este nevoie de matură chibzuinţă. Ea trebue legată de instituţiile noastre de cultură, de academiile noastre de muzică, de facultăţile de teologie, unde cercetările unor generaţii întregi vor putea stabili valori obiective. Cei cari cunosc starea actuală a învăţământului muzical superior, unde muzicanţii francmasoni dispreţuesc cultura religioasă, ştiu că în astfel de instituţii este mai preţuit profesorul de trombon, provenit din simplu soldat de trupă, decât un intrus cu muzica bisericei. Nu ştiu dacă pentru cultura românească este mai necesar să sufli în trombon decât să-ţi pierzi nopţile înclinat deasupra filelor de vechi manuscrise, dar ştiu că suflând bine în trombon tinerii muzicanţi pot să-şi asigure o existenţă onorabilă, pecând ceilalţi — nu. Iată o problemă pe care aşi supune-o cu smerenie înaltelor noastre feţe bisericeşti, spre puţină judecare.

LIVIU RUSU

va ieşi afară să vadă ce e şi trebuie să iese, iar eu. . ai să auzi".

Apoi Gaza sări gardul şi prin grădină, pe dinapoia casei, se apropia spre ogradă. Deschise o portiţă, ce da în grădină. Aceasta scârţâi strident. Cânii se deşteptară şi începură să latre rar, somnoros. Gaza se tupilă sub portiţa rămasă deschisă, iar Calangiu sub poarta de la drum. Stătură aşa până ce încetase lătratul. Gaza pornise, precaut, mai departe. Tremura. Orice pas, orice atingere i se părea că produce un zgomot asurzitor. Clocotea.

După multă bâjbâială şi achipuire ajunse sub uşa tinzii. Scoase cuţitul din traistă, se lipi de pârete şi făcu lui Calangiu un semn cu lumina bateriei că poate să înceapă întărâtatul câinilor. Acesta pipăi în uliţă după bulgări ca să arunce în javre. Privirea i se opri fără să ştie de ce, pe suviţa de lumină dela casa lui Ion. „Poate că în ceasul acesta chiar, nevasta lui se roagă pentru sănătate şi belşug la gospodărie... Cine poate şti. Şi el, el"... Apoi aruncă un bulgăre spre buda câinelui dela grajd. Nimic. Mai aruncă. Tot nimic, nici un lătrat. Gaza iar făcu semn cu lumina bateriei. Calangiu căuta pe uliţă pietre dar nu găsi, arunca tot cu bulgări, dar degeaba. Dădu o lovitură cu piciorul în zăplaz. Acesta sună greoi. Câinii începură să latre. Gaza tresări. Aţinti privirile spre uşă. Bulgării cădeau când lângă grajd, când sub gang, când pe acoperiş. Lătratul javrelor speriate devenia din ce în ce mai tare. Şi din casă nu ieşea nimeni...

Calangiu arunca bulgării fără să mai precizeze ţinta şi la fiecare aruncătură furişa privirea la lumina dela casa lui Gaza, de pe coastă. Nicăiri nu se vedea altă lumină. Câinii lătrau de rupeau. Filip îşi ascuţise urechia spre casa primarului, să audă vre-o mişcare, dar nimic. Auzi după puţin timp tropăituri surde, făcute dinadins de Gaza, care era ud de sudoare, să-l facă pe primar să iese. Calangiu iar aţinti ochii pe casa lui Gaza. I se părea ciudată lumina aceasta târzie şi ne la locul ei. Apoi, o văzu mai mare, mai mică, un licăr, o sclipire de fulgere pe sub streşine, un noruleţ alb, pe urmă întunecat, şi apoi o răbufnire de flăcări către cerul înstelat. Calangiu înspăimântat bătu cu pumnii în poartă şi răcni cât putu: Mă Ioane, arde casa ta! Gaza se repezi peste gang, cu cuţitul încă în mână, spre poartă, pe care n'o mai încercă să deschidă, ci o trecu dintr'o săritură. Când fu în drum auzi o impuşcătură de la casa lui Petru Hotar, dar nu mai avuse timp să se oprească şi să se uite la duşmanul său; alerga nebun în urma lui Calangiu, ale cărui mişcări, nefireşti, le vedea prea mari în zarea focului din vinerea mare. In urma lor descins, cum era, se porni când în fugă, când mai încet, şi primarul spre locul focului uriaş.

GEORGE DRUMUR

C R O N I C I

PIETRE DE TEMELIE

■ „Insemnările Sociologice" şi-au inaugurat editura cu cartea d-lui Traian Brăileanu „Statul şi comunitatea morală", care a apărut de curând într'o frumoasă execuţie tehnică. Asupra acestui element fundamental din sistemul de sociologie al d-lui Prof. Brăileanu vom stărui în numărul viitor al Iconarului.

CREZ DE GENERAŢIE

este cartea celui care a considerat o datorie de onoare a generaţiei noastre să moară erou pe câmpia Majadahondei: Vasile Marin. O recomandă însuş Căpitanul printr'un cuvânt înainte, iar Prof. Nae Ionescu o prefaţează. — In viaţa Legiunii, morţii ei sunt prezenţi între vii: cei ce-au căzut ucişi de gloanţele duşmane, păşesc în rând cu cei ce au rămas. Vasile Marin este mai mult. In jertfa lui de sânge înfloreşte credinţa legionară, mormântul lui este „cea mai formidabilă dinamită" a noastră. Cartea lui este lumină pentru pasul aspru şi viu al Legiunii. Ea se aşează lângă cartea Căpitanului şi Cranii de lemn. Mănunchiu de scântei dintr'un creer de rară agerime în dialectică şi sinteză, dar conţinut de formule încheiate pe bază de realităţi vii intrate în fiinţa lui, precum subliniază d-l Prof. Nae Ionescu, cartea lui Vasile Marin este o „mărturie" şi aşa se şi intitulează. Citiţi-o, camarazi, şi recitiţi-o!

SOCIALE

■ † Alma de Volcinschi. In noaptea Prohodului celui mare a închis ochii pentru vecie, la castelul din Budeniţ în ţinutul Storojineţului, boeriţa Alma de Volcinschi. In vremurile de restrişte antebelice, două nume au cinstit aristocraţia pământeană a Bucovinei: Flondor şi Volcinschi. Tot aşa precum, după marele măcel, au păstrat curate gloria şi demnitatea unei pături sociale pe care răspântiile istoriei şi nevrednicia descendenţilor atâtor familii mari o prefăcuseră în triste ruine. Boeriţa dela Budeniţ — aşa i se spunea cu veneraţie — a adus în căsnicia ei cu boerul doctor în medicină, Iancu de Volcinschi (fost director al maternităţii din Cernăuţi şi profesor al studenţilor teologi pentru „higiena privată şi publică", ţinând şi „prelegeri despre procedura de scăpare în cazuri neaşteptate de nenorocire şi despre transportarea bolnavilor") modestia unei alese gospodine şi priceperea şi cultul pentru acea podoabă a sexului frumos care este arta cusăturii. Din Căminul mamei sale, cucoana Catinca, ea însaş o mare ocrotitoare a acestei renumite arte româneşti, Alma de Volcinschi a transplantat-o la conacul ei din Budeniţ, unde a cultivat-o cu atâtea fete din popor. Dar numele boeriţei din Budeniţ este şi mai mult legat de manifestările sociale româneşti dinainte şi de după război şi în special de activitatea Societăţii Doamnelor Române, pe care a condus-o cu o prestanţă rară un şir întreg de ani până la complecta istovire a puterilor ei. Ţăranii din Budeniţ au înconjurat-o cu cea mai pilduitoare dragoste şi cu respect desăvârşit, căci nici Iancu şi nici Alma de Volcinschi n'au făptuit nimic din ceea ce în alte locuri a scoborît prestigiul boeresc şi a aţâţat pe cei nevoiaşi. Pe Alma de Volcinschi o regretăm cu toţii. Cu atât mai mult că întrezărim semnele rele cari pare-se nu vor cruţa nici moşia dela Budeniţ: „boeria" jidovului latifundiar. Aşa ca la Cernauca Hurmuzăcheştilor, aşa ca la celelalte moşii până în colo spre Suceava şi Humor.

DIVERSE

■ In breasla avocăţească a ţării noastre străbate duh nou de primenire. După o luptă de aproape doi ani, Asociaţia avocaţilor Români creştini a biruit în întregime. Când s'a declanşat această luptă, prin constituirea asociaţiei, Uniunea avocaţilor a luat atitudine protivnică, osândind asociaţia la moarte. La 9 Mai 1937, Uniunea hotărăşte că „barourile vor avea o componenţă totalitară autohtonă". Instinctul de dăinuire a neamului românesc e în mers victorios. El nu poate fi zugrumat nici de tratate de pace, nici de democraţie şi nici de Costică Rădulescu, Paul Katz şi ceilalţi hebrei şi şabăsgoimi. In acest marş, congresul din Duminica Tomei însamnă o etapă istorică. El s'a ţinut în umbra chipurilor şi la lumina jertfei lui Ion Moţa şi Vasile Marin.

ION NEGURĂ

■ Jidanii şi istoria — U. E. R. secţia din Bucovina a publicat un protest împotriva legii care strâmtorează drepturile la muncă ale neautohtonilor. Dupăce se referă, după obiceiu, la tratate şi constituţie,

jidanii noştri propun un argument potrivnic nou şi original: şi ei sunt autohtoni! Cetiţi această perlă: „Printr'o cercetare istorică obiectivă s'a dovedit că Jidanii din Bucovina s'au găsit acuma printre locuitorii ancestrali şi că deci ei trebue consideraţi ca element indigen, care este pomenit acum în secolul 1 înainte de Hristos. După cucerirea Daciei de Romani mai veniră jidani în ţară. Jidanii vechi dacici nu pot fi negaţi din istoria ţării. Bucovina era o parte a provinciei Romane Dacia; Cecina, mai târziu „Czernowitz" acum Cernăuţi, Sucidava, acum Suceava, Rathacenum acum Rădăuţi, Parolisum acum Pojorîta (?), Docirana mai târziu Dorna, erau, după părerea cercetătorilor antichităţii, oraşe ale Daciei vechi în care se găseau Jidani. Bucovina era un loc de trecere al multor popoare. In secolul VIII, pătura de temelie a jidanilor bucovineni a fost întărită de o pătură subţire de jidani chazarieni. Rămânerea neîntreruptă a jidanilor în aceste regiuni până în sec. XIV este mărturisită de documente istorice fără reproş, apoi abea au urmat imigrări de jidani din apus şi răsărit. Când a venit ocupaţia austriacă acum 163 ani, Jidanii erau acum în Bucovina şi o binecuvântare pentru ea..." Desigur o polemică pe asemenea enormităţi caşi orice polemică, nu ne stă în gând să facem. Nu ne miră că jidanii se vor aici înainte de descalecare. Li-e „dragă" ţara în care s'au îngrăşat. E interesant că văd în Bucovina, — ţara oraşelor de scaun, a mănăstirilor şi mormintelor de voevozi — „un loc de trecere a multor popoare". Este mentalitatea nomadă. Unde e Pârvan se învețe dela U.E.R. istoria începuturilor jidoveşti în Bucovina! — Noi, indiscreţi cum sântem, formulăm aceste întrebări: 1. Dece Jidanii n'au fost chemaţi, ca autohtoni, la jurământul de credinţă faţă de Austria, în 1775, ci au fost înlăturaţi, ca şi ţiganii? 2. Dece, la adunarea Unirii Bucovinei, în 1918, n'au trimis delegaţi, ci s'au abţinut ca şi rutenii, văzând că n'au nimic comun cu istoria autohtonă? 3. Dece au cerut la conferinţa păcii ca Cernăuţi să fie oraş liber? 4. Dacă sunt autohtoni, dece au ca limbă curentă idişul eşkenazit? Şi dece consideră Geneva for suprem, iar pe sine minoritari, şi au încercat se creeze un front minoritar împreună minoritarii creştini, „pentru salvarea intereselor comune" opuse statului autohton românesc? Argumentele U.E.R.-ului sunt expresia panicei, sunt bătaia ciungului. Voind să sară de-a călare, au căzut dincolo în noroiu. Este o încercare de demonstrare prin absurd, în care evident e numai absurdul. Plus eterna aroganţă de „popor ales", care nu se sinchiseşte de a utiliza falşul şi minciuna întru susţinerea intereselor lui specifice. Le-a fost fatală jidanilor totdeauna, lipsa de măsură. Religia lor îi învaţă că totul li se cuvine pe pământ. Acum pun la contribuţie şi istoria. Istoria însă le răspunde că au de dat socoteală pentru ceeace nu li se cuvine.

BARBU SLUŞANSCHI

MUZICALE

■ Liga culturală din Cernăuţi, în fruntea căreia d. maior Sever Slătinescu face apostolat adevărat, înţelege să întreţină publicul nostru meloman într'un permanent contact cu cei mai mari artişti italieni. După ce am avut ocazia să ascultăm violoncelul lui Bonucci, acomponiat fiind la pian de Alfredo Cassella, unul din compozitorii recunoscuţi ai actualităţii, am ascultat o seară pe d-na Ada Ruata Sassoli la harpă, un instrument rar prin părţile noastre, şi pe Maria Teresa Pediconi, o cantatrice cu vocea mică şi plăcută. Programul compus mai mult din maeştrii italieni a fost uşor şi plăcut, dată fiind execuţia ireproşabilă. A contribuit la acest succes şi d-na Ionescu, acompaniind pe cântăreaţă la pian.

PLASTICE

■ D. profesor Milon Tarnavschi deschide expoziţia de caricaturi. Domnia sa este cunoscut în Cernăuţi ca unul din cei mai spirituali caricaturişti ai noştri. Trăind în alt centru şi-ar putea valorifica altfel talentul. Aşteptăm cu nerăbdare acest eveniment artistic.

LIVIU RUSU

LITERARE

■ Dragoş Protopopescu: Fenomenul englez. Cunoştinţele noastre despre fenomenul britanic trec foarte puţin de Shakespeare. O cultură cu o atât de adâncă rădăcină în tradiţie şi experienţă creatoare, e pentru noi ca şi inexistentă. Şi aceasta e desigur o urmare tristă a lipsei de manuale, cari să ne puie în legătură cu un specific etnic deosebit de cel românesc, înalt în dimensiunile sale spirituale. De aceia sântem profund mulţumitori d-lui Dragoş Protopopescu pentru masiva d-sale carte Fenomenul englez, în care dinamica unei gândiri rafinate lămureşte şi interpretează aceia splendidă floră spirituală a inteligenţei şi creaţiei etnicului englez. Pasiunea autorului, însăşi o inteligenţă ascuţită şi lucidă, ce s'a manifestat aşa de roditor în poezie, roman, dramă, critică, literară, ziaristică ne-a lămurit printr'o adâncă pătrundere şi erudiţie academică, aspectele cele mai esenţiale ale fenomenului britanic, şi momentele sale cele mai caracteristice, izvorâte din acel înalt respect al tradiţiilor sale. Sănătatea insulară şi religiozitatea sobră a englezilor a favorizat climatul sufletesc al creaţiei. D-l Dragoş Protopopescu ne arată toate ramurile activităţii culturii britanice şi cu toate valorile lor de circulaţie universală, nedepăşite în felul lor de conformaţie cu tradiţia, temelia de granit a echilibrului creator şi generator de amplitudini etice. Cartea aceasta, mult mai scumpă decât preţul de pe ea, e foarte bogată în sugestii şi cari pot alcătui ansamblul unui alt plan de speculaţii logice şi analize a diferitelor facultăţi umane; specific engleze. D-l Dragoş Protopopescu înţelegând mai bine decât oricare altul fenomenul englez, i-a dat o interpretare şi comentare ideală, prezentându-l cu o bogăţie de informaţii cum numai o inteligenţă de înălţimea d-sale a poate face. ■ George Ciulpan: Satul românesc edit. „Universul" Bucureşti. D-l George Ciulpan analizează în cartea d-sale aspectele diverse ale politicei democrate dazastruoase faţă de prima celulă a statului nostru: satul. Desprinde apoi consecinţele fireşti ale acestei politici, egoiste profesată de cei interesaţi şi urmările ei asupra însăşi desvoltării a primei noastre formule de organizare ca entitate socială. Punctul de vedere a d-lui George Ciulpan e interesant şi are toate caracteristicele documentării asupra vieţii rurale. Satul a rămas singura formulă sănătoasă a desvoltării normale a statului nostru, cu o tradiţie bogată şi sănătoasă, care-i menţine de altfel existenţa patriarhală. Dacă-i se dădea la timp organizarea raţională potrivită spiritului tradiţiei sale, aşa de conservatoare, alta era azi suprafaţa geografiei spirituale şi politice a statului nostru. N'am fi văzut sătenii aceluiaş sat ucizându-se între ei, întărâtaţi de alcoolul democratic, pentru susţinerea cutărui sau cutărui sperţar politic. Am fi avut o forţă unică ce-şi impunea voinţa de corp sănătos. Şi din acest punct de vedere al remediilor şi soluţiunilor, lucrarea d-lui George Ciulpan e plină de sugestii interesante şi bine precizate. ■ B. Iordan: Trenul albastru edit. „Ideia" Bucureşti. După succesele atât de categorice şi ne-aşteptate cu romanele Normaliştii, Invăţătorii etc. d-l B. Iordan nu se desminte cu nimic. Noul d-sale roman Trenul albastru e la acelaş nivel epic natural, fără incursiuni analitice greoaie. D-sa are măsura scrisului şi a conflictelor ce se întretae nesilit. Trenul albastru e romanul vieţii provinciale, aşa cum e ea, simplă timidă, dar cu toate aceste, bogată în trăire autentică şi avânturi înalte. D-l B. Iordan analizează atât cât trebuie, fără să depăşească anumite limite sau reguli epice, peste cari lectura ar deveni o greutate. Şi nici nu exploatează senzaţionalul care ar putea duce la pornografie.

GEORGE DRUMUR

INSEMNARI

■ Primul număr din anul III al „Insemnărilor Sociologice" ne aduce articolul de fond al d-lui Prof. Tr. Brăileanu „Metode machiavelice" în care analizează cu competinţa d-sale parte din ultimele manifestări ale artei politice a guvernanţilor noştri. Urmează un studiu lung cu documentări şi informaţii bogate asupra „Sociologiei lui Corrado Gini" datorit camaradului Leon Ţopa. D-l D. Cr. Amzăr contribue cu un studiu cuprinzător asupra nouei „iniţiative a Prof. Gusti"—„Ştiinţa Naţiunii"—: „Vorbind aşa vag şi avântat despre o asemenea nouă ştiinţă, alături de „ştiinţa satelor" şi „a oraşelor", de „ştiinţa patriei", Prof. Gusti însuş o socoteşte mai mult o figură retorică, o întorsătură de stil mai caldă, menită să mişte mai puternic, la sfârşitul unui studiu sau cuvântări, decît o pot face termenii obişnuiţi". Informaţiuni esenţiale asupra câtorva cărţi şi a Iconarului (II, 7) — din condeiul d-lui Prof. Tr Brăileanu — complectează n-rul. ■ De Sărbătorile Invierii am putut citi „Roza Vânturilor" a d-lui Prof. Nae Ionescu şi „Orientări în veac" noua carte a d-lui Nicolae Roşu. Vom face în Iconar un popas întremător lângă aceste izvoare de lumină pentru generaţia noastră. ■ Condeiul legionar înregistrează o nouă forţă. E numele cunoscut al d-lui Prof. Vasile Băncilă, care ilustrează dela o vreme publicaţiile legionare. Urmăriţi studiul din „Rânduiala", articolul din „Insemnări Sociologice", ca şi rândurile de fond din fiecare număr al „Omului Nou". ■ Oficialii noştri în cor cu presa din Sărindar au făcut opinia publică să creadă că în adevăr tinerimea românească e zurbagie, preocupată numai de politică şi dispreţuitoare de carte ca dracul de tămâe. Mai ales acum o lună am cunoscut la superlativ aceste afirmaţiuni. Iată însă că de câteva zile, din interviewurile pe care un cotidian de-al nostru le ia din înseşi încăperile Almei Mater asupra problemei exmatriculării studenţilor, înţelegem că lucrurile se prezintă şi altfel. Aflăm că „exmatricularea este un abuz de drept" şi o „aberaţie", că „se iau măsuri poliţieneşti şi anticulturale, nu în interesul universităţii, ci pentru motive complect străine învăţământului", apoi că „la o facultate de litere din provincie au fost profesori cari au făcut 4—5 lecţii pe an, fără să fie în concediu sau suplinişti", că „revine profesorilor obligaţia de a relua legătura cu tineretul, iar pentruca s'o facă ei trebue să se menţină deasupra oricărei suspiciuni"— că, în sfârşit, „să înceteze studentul cel bun de a vedea cum părintele lui e nenorocit pentrucă din agricultură se face politică şi demagogie"... Au cetit oare domnii rectori membri ai guvernului aceste cuvinte ale d-lor prof. Herescu şi Em. Antonescu, decanul fac. de drept din Bucureşti??

Ion Negură

■ Descartes spune că raţiunea descopere cea mai înaltă morală şi îl face pe om să se lepede de egoism şi josnicie, adică „să iubească pe Dumnezeu". Putem iubi pe Dumnezeu prin însăşi puterea firii noastre. Este cea mai fermecătoare şi utilă pasiune ce o putem avea în viaţă şi poate cea mai puternică. Ordinea vieţii noastre e întemeiată pe patru adevăruri: 1. Dumnezeu este, toate depind de El, desăvârşirea Sa este infinită, hotărîrile Sale negreşitoare. „Aceasta ne învaţă să primim cu inimă bună tot ceeace ni se întâmplă, ca fiind în mod expres venit dela Dumnezeu". 2. Sufletul e nemuritor. „Aceasta desface aşa de mult dragostea noastră de lucrurile lumii, că nu privim decât cu dispreţ tot ceeace e în puterea bogăţiei". 3. Universul este groaznic de întins, ceeace ne răpeşte trufia obraznică de a voi să facem parte din sfatul lui Dumnezeu, şi ne scuteşte de o mulţime de nelinişti şi supărări deşarte. 4. Nu poţi exista singur „eşti, în adevăr, o parte a Universului, şi cu deosebire o parte a acestui pământ, o parte a acestui Stat, a acestei societăţi, a acestei familii, de care eşti legat prin casa, prin jurământul, prin naşterea ta". Cunoaşterea acestor adevăruri ne aduce „bucurii ale minţii şi mulţumiri cari preţuesc neasemuit mai mult decât toate micile bucurii trecătoare ce depind de simţuri".

S. E. Barbu

■ O mică poveste: un gospodar avea o maimuţă. Maimuţele imită. Ca să scape de ea, pentrucă devenise periculoasă, când se bărbierea gospodarul simula că se taie la gât, cu partea tâmpă a briciului. Imitându-l, maimuţa s'a omorît. ■ Spune undeva Căpetenia Neamului: „Şi aduceţi-Vă aminte că Roma era nebiruită şi armata Romană, pururea biruitoare, au fost totuşi învinse, definitiv învinse: de bieţii, săracii, ucenici şi credincioşi ai Mântuitorului, cari urmând învăţătura Sa, au primit din partea Romei păgâne uneltitoare, toate umilinţele şi toate jertfele". ■ Scrie în Cartea cea mare: „Vouă celor ce-aţi fost loviţi, huliţi sau martirizaţi, vă pot aduce vestea, care doresc să treacă dincolo de valoarea şubredă a unei fraze oratorice ocazionale: In curând vom birui".

Vasile I. Posteucă

■ Prinţul baladei româneşti Radu Gyr dăltuieşte din cuvânt de jerfă şi trăire înaltă, iezere de lumină şi iconostase lirice fără întrecere. Cântecele d-sale devin tropare de mângâiere pentru suferinţă şi sfinţiri de jertfă neîntinată. Desprindem din Cântec pentru slavă de Arhangheli (Rânduiala, vol. II, caiet 2) aceste coline de faptă: Braţul lor, în verde arcuire, | boltă înaltă, de mânăstire, | sau căra din mare lespezi drepte: | peste veac clopotniţe şi trepte. Sau în altă parte: Moartea lor de sfântă rugăciune | vor veni altare şi-o vor opune. | Şi baladele s'or pogorî din munte | să le ducă numele pe frunte. | Basmele şi doina rumânească | vor pleca în veac să povestească | cum la 'ngropăciune 'mpărătească, | după sfinţii morţi cum în cazanii, | au mers cozia, rovinele, roşcanii, basarabii şi vlădicii'n rând, | arnota şi turda, lăcrimând... ■ Lumea nouă a d-lui prof. M. Manoilescu e o sinteză clară asupra fenomenului social, văzut prin unghiul corporativ, şi o însăşi drumare doctrinară precisă în coordonanţele noului sistem economic. Studiile acestei discipline sociale sânt bazate pe cercetări ştiinţifice riguroase şi pozitive, susţinute de colaboratori eminenţi, bine orientaţi în noua idee de refacere socială şi de consolidare a statului. ■ D-l Valeriu Cârdu, închină zilnic, în paginile Bunei Vestiri, slovă curată şi aleasă, nouli spiritualităţi de refacere, din temelii, a existenţei noastre istorice, credinţei într'un destin logic, ocrotită de Dumnezeul nostru permanent şi viu, — şi gândului bun, sănătos care înconjoară fapta românească. ■ Glasul Strămoşesc dela Cluj vestind învierea în numărul pe Aprilie, vesteşte în acelaş timp, aşa de simbolic visul şi năzuinţa Invierii Neamului, care înfruntă azi aşa de răscolitoare şi de oţelitoare prigoniri. Plaiurile verzi ale României aşteaptă să fie desţelinite de flăcăii crescuţi în brazdele şi soarele lor. ■ Omul nou al lui Stere Mihalexe înscrie în fiecare număr suflet românesc şi pagini de istorie pentru veacurile înalte, cari vor veni cu gloria lor voevodală pentru a salva o credinţă viguroasă. ■ Ţara Şipeniţului, An. II, No. 1—2 Ianuarie—Aprilie 1937, de sub conducerea d-lor Pompei Atanasiu, Cicerone Mucenic şi C. Iacob, începe cu un frumos şi duios articol: Binefacerea Invierii de Ionel I. Moţa, martirul crucii şi al credinţei. Apoi d-l prof. Traian Brăileanu eruditul savant dela Universitatea cernăuţeană, publică un articol sintetic: „In căutarea sufletului". D-l prof.univ. C.Narly, semnează un studiu interesant „Despre valoare". Alte articole de valoare indiscutabilă, în cari se precizează semnul creaţiei a noulI spiritualităţi româneşti, scriu: Ion Agârbiceanu, Ion Pillat, cu frumoase poeme într'un vers, inedite, închinate poetului Mircea Streinul, C. Loghin, Barbu Sluşanschi, Mircea Streinul, Stere Mihalexe, Erast Hostiuc, V. Posteucă, Dragoş Vitencu, Cicerone Mucenic, Pompei Atanasiu, Pavel Nedelcu, etc. Insemnăm aici poemul de duh al d-lui George Anton „Rugăciune pentru ziua luminată" ca şi gravura tânărului şi atât de talentatului pictor Rudolf Rybiczka. Revista se încheie cu bogate cronici asupra manifestărilor culturale importante.

George Drumur

Cetiţi presa legionară:
„Insemnări Sociologice"
„Cuvântul Argeşului"
„Ideea Românească"
„Glasul Strămoşesc"
„Omul Nou"
„Rânduiala"
„Orientări"

REDACŢIONALE

■ Directori: Liviu Rusu şi Mircea Streinul. Secretari de redacţie ai revistei sunt camarazii Ion Negură şi George Drumur. Redacţia şi Administraţia este în Piaţa Unirii No. 3, Cernăuţi, unde se vor trimite cărţile, revistele, manuscrisele şi tot ce priveşte ICONAR-ul. ■ Administratorul nostru pentru Bucureşti e camaradul S.B. Enache. ■ Il rugăm pe domnii colaboratori să ne trimită manuscrise citeţe şi revăzute. Pe viitor, orice manuscris ilizibil nu va mai fi luat în considerare. ■ ICONAR apare odată pe lună. ■ Abonamentul anual e de Lei 60. ■ An. II, No. 8; Aprilie 1937.

Tipografia „Mitropolitul Silvestru"
Cernăuţi, Piaţa Unirii No. 3 (Palatul Naţional)